

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. május 22.
(OR. en)

9622/23

UD 111
ENFOCUSTOM 58
ECOFIN 455
MI 433
COMER 59
TRANS 195
FISC 96

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2023. május 22.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2023) 257 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK Vámügyi reform: A vámunió magasabb szintre emelése

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2023) 257 final számú dokumentumot.

Melléklet: COM(2023) 257 final

Brüsszel, 2023.5.17.
COM(2023) 257 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK
ÉS AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK**

Vámügyi reform: A vámunió magasabb szintre emelése

1. BEVEZETÉS

Itt az idő, hogy a vámuniót felsőbb szintre emeljük, valamint ellássuk egy olyan erősebb kerettel, amely lehetővé teszi számunkra a polgáraink és az egységes piacunk védelmét. Az integrált európai megközelítésre vonatkozó merész csomagot fogok előterjeszteni, amely megerősíti a vámokkal kapcsolatos kockázatkezelést és támogatja a hatékony tagállami ellenőrzéseket. Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke, 2019. július¹.

A vámunió az európai integráció és jólét valódi sikertörténete: az Európai Uniónak jelentős haszna származik abból, hogy a nemzetközi kereskedelem révén kapcsolatban áll a világ többi részével, miközben az áruk szabadon mozoghatnak az EU egységes piacon, a világ legnagyobb integrált egységes piaci térségén belül². 2021-ben az EU más országokkal folytatott kereskedelmének értéke 4,3 billió EUR volt, ami a világkereskedelem 14 %-át teszi ki, miközben az Unión belüli kereskedelemről függő munkahelyek száma az 56 milliót is elérheti az EU-ban³.

A vámhatóságok az EU külső határainak őrei az áruk és ellátási láncaink biztonsága szempontjából. A vámhatóságok napi 24 órában és az év 365 napján felügyelik a vámunióba belépő vagy onnan kilépő valamennyi árut; 2021-ben 691,5 millió behozatali árunyilatkozatot, 17,5 millió árutovábbítási árunyilatkozatot és 486,3 millió kiviteli árunyilatkozatot dolgoztak fel⁴. A vámhatóságok a kereskedelmi és biztonsági információk alapján azonosítják a kockázatokat, és ellenőrzéseket végeznek az uniós szabályok végrehajtásának biztosítása érdekében. 2021-ben a vámhatóságok több mint 50 milliárd EUR adót és mintegy 25 milliárd EUR vámot szedtek be. A beszedett vámok 75 %-a az uniós költségvetés finanszírozására szolgál; a szóban forgó összeg az uniós költségvetés bevételeinek 8 %-át teszi ki. Egy olyan időszakban, amikor a közberuházások finanszírozási igénye nagyobb a korábbiaknál, stratégiai fontosságú biztosítani az uniós vámhatóságok számára az EU és a tagállamok pénzügyi érdekeinek védelméhez szükséges eszközöket. Ugyanakkor a vámtarifák és más kereskedelmi intézkedések védik az EU-t a tisztességtelen nemzetközi kereskedelmi gyakorlatokkal szemben. A vámhatóságoknak az EU védelmében betöltött szerepe egyre inkább túlmutat a vámtarifák alkalmazásán azáltal, hogy más hatóságokkal együtt érvényesítik például az egészségügyi, környezetvédelmi, biztonsági és védelmi szabványokat, különösen tilalmak és korlátozások⁵, például az illegális kábítószer- és tűzfegyver-kereskedelem tilalma révén.

A 2020-as évek elején a geopolitikai környezetben földcsuszamlásszerű változások következtek be, amelyek zavarokat okoztak a globális ellátási láncokban, és ismételten felhívták a figyelmet arra, hogy az EU-nak meg kell határoznia és csökkentenie kell stratégiai függőségeit. Ezt az uniós zöld megállapodáshoz tartozó ipari tervben⁶ meghatározott különféle intézkedések kombinációjával kell megvalósítani. Ahhoz, hogy az uniós vállalkozások boldogulhassanak ebben az új korszakban, és az egységes piacon belül fenn tudják tartani és fejleszteni tudják termelési kapacitásaikat, különösen a kritikus iparágakban, kulcsfontosságú az egyenlő versenyfeltételek biztosítása a nem uniós termelők

¹ [Politikai iránymutatás a hivatalba lépő következő Európai Bizottság számára \(2019–2024\)](#), 16. o.

² Vásárlóerő-paritásban mérve, Nemzetközi Valutaalap – Világgazdasági kilátások.

³ [International trade in goods – Statistics Explained \(Nemzetközi árukereskedelem – Statisztikák, és ami mögöttük van\) \(europa.eu\)](#).

⁴ [EU Customs Union – unique in the world \[Az EU vámuniója – egyedülálló a világban\] \(europa.eu\)](#).

⁵ Európai Bizottság, Adóügyi és Vámuniós Főigazgatóság: [Integrated EU prohibitions and restrictions list \[A tilalmak és a korlátozások integrált uniós jegyzéke\]](#); a 2022. január 1-jei jogi nyilatkozat figyelembevételével alkalmazandó indikatív naptár és lista, az Európai Unió Kiadóhivatala, 2022.

⁶ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora (COM(2023) 62 final).

viszonylatában. A nemzetközi verseny csak akkor működhet a kereskedelmi partnerek kölcsönös előnyére, ha alkalmazzák és érvényesítik a szabályokat. Az EU-nak és kereskedelmi partnereinek érdekében áll a tisztességtelen verseny és az olyan termelési módszerek kiküszöbölése, amelyek aláássák az EU egészségügyi, biztonsági és védelmi normáit, kizsákmányolják a környezetet vagy kényszermunkára támaszkodnak.

A jól működő vámunió ezért alapvető fontosságú az EU versenyképessége, fenntarthatósága és rezilienciája szempontjából. A megreformált és megerősített vámunió meg fogja őrizni az egységes piac integritását, segítve az EU versenyképességének fenntartását a zöld és digitális kettős átállás során. Ez azt jelenti, hogy az áruk ellátási láncainak hatékony nyomon követése és ellenőrzése az EU külső határain minden eddiginél nagyobb stratégiai jelentőséggel bír az EU számára.

2. ÁTALAKULÓBAN ÉS NYOMÁS ALATT LÉVŐ VÁMHA TÓ S Á G O K

Az európai vámhatóságok jelenleg még nem „egységes egé sként” működnek. Ez kiszolgáltatja a vámuniót a saját leggyengébb láncszemének. Az évek során fokozatos változtatásokra volt szükség [...]. Mindazonáltal a gyorsan változó világban ezek nem elegendőek a vámhatóságok előtt álló nagyszabású kihívások kezeléséhez. A vámunió nem felel meg a céljainak. A vámunió jövőjével foglalkozó „bölcsek” munkacsoportja⁷

A közelmúlt válságai során és a jelenlegi keret korlátai ellenére a vámhatóságok sikeresen és gyorsan értek el eredményeket. A vámhatóságok alapvető szerepet játszottak az Ukrajna ellen provokáció nélkül indított orosz invázióra adott összehangolt és határozott uniós válaszban: az exporttilalmak érvényesítésétől – beleértve a kettős felhasználású és a katonai árukra vonatkozó tilalmakat is – és az importellenőrzésektől kezdve a humanitárius segítségnyújtás vámmentességek és zöld sávok révén történő támogatásáig. Erre mindössze egy évvel azután került sor, hogy a Covid19-világjárvány idején a vámhatóságok döntő szerepet játszottak az életmentő oltóanyagok és orvostech nikai eszközök tranzitjának nyomon követésében, miközben alkalmazkodtak a megzavart és változó globális ellátási láncokhoz. Ugyanakkor az Egyesült Királyság EU-ból való kilépését követő átmeneti időszak lejárt a 2021-ben ténylegesen megváltoztatta a vámunió határait; ez hatalmas kihívást jelentett, amelyet a vámhatóságok sikeresen kezeltek.

Ezek a válságok azonban rávilágítottak arra is, hogy vitathatatlanul szükség van a strukturális korszerűsítésre annak érdekében, hogy az EU vámrendszere az Európai Unió stratégiai képességévé váljon. Az Unió s Vámkódexről szóló jelenlegi rendelet⁸ és az abból eredő irányítási keret alapján a vámjogszabályok és a közös vámtarifák az EU kizárólagos hatáskörébe tartoznak, míg a végrehajtásért a tagállamok felelősek, elsősorban a helyszíni kockázatkezelés és ellenőrzések révén. Az Európai Számvevőszék szerint ez a rendszer jelentős és nagyrészt nemkívánatos eltérésekhez vezet a tagállamok között a vámjogszabályok alkalmazásában, gyengítve a vámuniót, akadályozva az EU pénzügyi érdekeinek érvényre juttatását, és lehetőséget teremtve arra, hogy *a szabályokat be nem tartó gazdasági szereplők az alacsonyabb szintű ellenőrzéseket végző uniós belépési pontokat célozzák meg*⁹. Ugyanezeket a gyenge pontokat és hiányosságokat a szabályoknak meg nem

⁷ Putting more Union in the European Customs: Ten proposals to make the EU Customs Union fit for a Geopolitical Europe, [Report by the Wise Persons Group on the Reform of the EU Customs Union](#) [Az Unió erősítése az európai vámügyek terén: Tíz javaslat az EU vámuniójának a geopolitikai Európa megvalósítására való felkészítésére – A „bölcsek” munkacsoportjának jelentése az EU vámuniójának reformjáról], Brüsszel, 2022. március.

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 952/2013/EU rendelete az Unió s Vámkódex létrehozásáról (HL L 269., 2013.10.10., 1. o.).

⁹ A Számvevőszék 04/2021. számú különjelentése: [Vámellenőrzések: az elégtelen harmonizáció árt az Unió pénzügyi érdekeinek](#).

felelő kereskedelemhez és a szervezett bűnözéshez kapcsolódó műveleteket bonyolító szereplők is kihasználják, és ezáltal aláássák az EU biztonságát és az egységes piac integritását. Független tanulmányok következetesen azt mutatják, hogy a különböző feldolgozóipari ágazatokban, például a vegyiparban¹⁰ és a játégyártásban¹¹ magas a meg nem felelés aránya az importált termékek esetében. Az EU-ba belépő nem megfelelő termékek hátrányosan befolyásolják a szabályokat betartó vállalkozások versenyképességét, és komoly kockázatot jelentenek az uniós fogyasztók egészségére és életére nézve, a termékekkel kapcsolatos sérülések és idő előtti elhalálozások pedig mérhetetlen fájdalmat okoznak az érintetteknek. Egy közelmúltbeli jelentés megállapította, hogy az online piactereken értékesített termékek 95 %-a különféle okokból nem felel meg a vegyi anyagokra vonatkozó jogszabályoknak¹². E tekintetben a társadalmi költségek becsült összege évi 76,6 milliárd EUR¹³.

A vámhatóságokat egyre több feladat terheli. Az elmúlt években számos igen ambiciózus uniós jogszabályról született megállapodás, amelyek olyan környezetvédelmi, biztonsági, egészségügyi, szociális és digitális szabványokat írnak elő, amelyek meghatározzák a vállalkozások egységes piacon belüli és kívüli működését. A közelmúlt példái közé tartozik az aktualizált általános termékbiztonsági rendelet¹⁴, az EU által előírt erdőirtás minimalizálásáról szóló rendelet¹⁵, a kényszermunkával előállított termékek tilalmáról szóló rendelet¹⁶, az importárúk karbonintenzitását ellensúlyozó uniós mechanizmus¹⁷, valamint az európai akadálymentesítési irányelv¹⁸. Az áruknak jelenleg több mint 370 uniós jogszabálynak kell megfelelniük, amelyeket a vámhatóságok kötelesek végrehajtani. A tilalmakra és korlátozásokra vonatkozó uniós jogszabályok végrehajtásával kapcsolatos feladatok folyamatos gyarapodása jelentős nyomást gyakorolt a vámhatóságokra. Emellett az ellátási lánc központi felügyelete nélkül az EU-nak nincs teljes rálátása arra, illetve nem tudja teljeskörűen ellenőrizni azt, hogy mely áruk lépnek be az egységes piacra, illetve hagyják el azt. Ez nemcsak az EU ágazati politikáinak hitelességét gyengíti, de korlátozza az EU geopolitikai szereplőként gyakorolt hatáskörét is.

Ez a kihívás fokozódik a kereskedelmi volumenek drasztikus növekedésével, amelyet nagyrészt az exponenciálisan növekvő számú, alacsony értékű árukat tartalmazó kis csomagot generáló e-kereskedelem rendkívüli előretörése idéz elő. Az e-kereskedelemre vonatkozó 2017. évi héareform, amelynek célja az volt, hogy reagáljon az e-kereskedelem

¹⁰ A REACH-rendeletre és az anyagok és keverékek osztályozásáról, címkézéséről és csomagolásáról szóló rendeletre (CLP-rendelet) vonatkozó legfrissebb végrehajtási jelentés alapján a behozott termékeken belül akár 28 % is lehet azoknak az aránya, amelyek nem felelnek meg a REACH-, illetve a CLP-rendeletnek. A CEFIC (Európai Vegyipari Tanács) közelmúltbeli jelentése szerint 2020-ban a tilalom vagy korlátozás alá eső vegyi anyagokat tartalmazó nem megfelelő árucikkek 80 %-a az EU-n/EGT-n kívülről érkezett.

¹¹ A 2016–2021-es időszakban az uniós piacon talált veszélyes játékok a RAPEX / Safety Gate biztonsági riasztórendszer összes riasztásának több mint egynegyedét tették ki, és a nem biztonságos játékok jelentős része nem uniós országokból (csak Kínából 85 %) származott.

¹² [EEB report on Online Platforms](#): Role and Responsibility in Ecodesign policy [Az EEB online platformokról szóló jelentése: Szerep és felelősség a környezettudatos tervezésre vonatkozó politikában].

¹³ A „Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az általános termékbiztonságról” című dokumentumot kísérő hatásvizsgálat (SWD(2021) 168 final).

¹⁴ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az általános termékbiztonságról, az 1025/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 87/357/EGK tanácsi irányelv és a 2001/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről (COM(2021) 346).

¹⁵ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az erdőirtáshoz és erdőpusztuláshoz kapcsolódó egyes áruk és termékek uniós piacon történő forgalmazásáról és Unióból történő kiviteléről, valamint a 995/2010/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (COM(2021) 706).

¹⁶ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a kényszermunkával előállított termékek uniós piacon belüli tilalmáról (COM(2022) 453).

¹⁷ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az importárúk karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmus létrehozásáról (COM(2021) 564 final).

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/882 irányelve (2019. április 17.) a termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelményekről (HL L 151., 2019.6.7., 70. o.).

ugrásszerű növekedésére, számos egyszerűsítést vezetett be az e-kereskedelmi ügyletekre kivetett adó beszedése tekintetében, és megszüntette az áruk behozatalára vonatkozó héamentességet¹⁹. Bár a reform nem szüntette meg a 150 EUR értékhatárig alkalmazandó vámmentességet, bevezette az elektronikus vám-árnyilatkozat benyújtásának kötelezettségét, ami 2022-ben további 1 milliárd vám-árnyilatkozatot eredményezett a szokásos vám-árnyilatkozatokon felül, amelyek száma a 2019. évi 376,8 millióról 2021-re 691,5 millióra, vagyis csaknem a duplájára nőtt. Ezenkívül a legfeljebb 150 EUR összegű árukra vonatkozó vámmentesség fenntartása nyitva hagyta a lehetőséget arra, hogy a szállítmányok alulértékelése és megosztása révén rendszeresen visszaéljenek ezzel a küszöbértékkel. Az e-kereskedelmi szállítmányok mintegy 65 %-át alulértékelik²⁰ a vámok elkerülése érdekében, miközben egyes tanulmányok szerint az online vásárolt termékek 66 %-a nem felel meg az uniós biztonsági követelményeknek²¹. Végül az e-kereskedelmi áruk héaszempontú kezelése és vámkezelése közötti különbség bonyolulttá teszi a rendszert az érintett felek számára. A vámhatóságok jelenleg nem rendelkeznek a határokon átnyúló e-kereskedelemre vonatkozó nemzetközi kereskedelmi szabályok megfelelő érvényesítéséhez szükséges eszközökkel. Az e-kereskedelem vonatkozásában testre szabott vámrendszerre van szükség.

A 2016 májusa óta hatályban lévő Uniós Vámkódexet létrehozó 2013. évi vámreform az uniós vámhatóságok működését papírmentes, integrált és teljes mértékben elektronikus környezetbe helyezte át. A reform informatikai elemeinek bevezetése folyamatban van, és 2025 végére fejeződik be. A középpontban a meglévő folyamatok digitalizálása áll, a mögöttes elvek megváltoztatása nélkül. Mindazonáltal, amint azt „A vámunió magasabb szintre emelése: cselekvési terv” című – a Tanács által 2020. decemberi következtetéseiben messzemenően támogatott – közlemény²² már jelezte, az Uniós Vámkódex bevezetésének folyamatban lévő befejezése szükséges, de nem elégséges feltétele a felmerülő kihívások kezelésének. Hasonlóképpen, az Európai Parlament hangsúlyozta a vámügyi informatikai rendszerek 2025-ig teljeskörűen végrehajtandó digitalizálásának fontosságát, de további reformra szólított fel az Uniós Vámkódex javítása és kiigazítása érdekében, különös tekintettel „az e-kereskedelemből eredő kihívások és kockázatok” kezelésére²³. A nemzeti informatikai rendszerek uniós szintű összekapcsolásának jelenlegi megközelítése elérte határait. Amellett, hogy a 27+1 informatikai rendszer fejlesztése és karbantartása, valamint a kereskedelemnek a különböző nemzeti rendszerekkel való összekapcsolása költséges, a változásokhoz való alkalmazkodás sebessége is lassú, és a vámügyi adatok továbbra is széttagoltak.

3. A KÖVETKEZŐ SZINT – A REFORM ALAPELVEI ÉS FŐ JELLEMZŐI

A vámuniónak az elkövetkező évtizedekben az idő próbáját kiálló lépésváltása érdekében a Bizottság a vámunió 1968-as létrehozása óta a legambiciózusabb és legátfogóbb reformot terjesztette elő, amely három alapelvre épül:

¹⁹ A Tanács (EU) 2017/2455 irányelve (2017. december 5.) a 2006/112/EK irányelvnek és a 2009/132/EK irányelvnek a szolgáltatásnyújtásra és a termékek távértékesítésére vonatkozó bizonyos hozzáadottértékadó-kötelezettségek tekintetében történő módosításáról (HL L 348., 2017.12.29., 7. o.).

²⁰ Copenhagen Economics (2016): E-commerce imports into Europe: VAT and Customs treatment [Európába irányuló e-kereskedelmi importok: héa- és vámkezelés].

²¹ https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2021-004_is_it_safe_to_shop_on_online_marketplaces.pdf

²² A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak – A vámunió magasabb szintre emelése: cselekvési terv (COM(2020) 581 final).

²³ Az Európai Parlament 2023. január 18-i állásfoglalása az egységes piac fennállásának 30. évfordulójáról: az elért eredmények és a jövőbeli fejlemények (2022/3015(RSP)).

1. **Hatékony vámunió** egyszerűsített és korszerűsített vámeljárással annak érdekében, hogy a jogszerűen működő vállalkozások kihasználhassák a kereskedelmi lehetőségeket, azzal a bizonyossággal, hogy versenytársaik szintén betartják a vámhatóságok által a vámügyi rendszer keretében érvényesített szabályok széles skáláját, függetlenül attól, hogy az áruk hol lépnek be az EU-ba.
2. **Geopolitikai vámunió**, amely képes jobban megvédeni az EU és tagállamai pénzügyi érdekeit, valamint az EU biztonsági, védelmi, egészségügyi, gazdasági és környezeti érdekeit és értékeit, összehangolni a kereskedelmi korlátozásokat és alakítani a nemzetközi vámügyi együttműködést azáltal, hogy az uniós vámhatóságon belül központi szinten egyesíti a kompetenciát és a szakértelmet.
3. **Agilis és időtálló vámunió**, amely rugalmasan alkalmazkodik az ellátási láncok változásaihoz, legyen szó akár a zöld és digitális kettős átállásról a mostani évtizedben, akár az ellátási lánc irányításának jövőbeli fejleményeiről. Ezt az új uniós vámügyi adatközpont fogja támogatni, amelynek kialakítására oly módon került sor, hogy idővel a vámügyi műveletek új követelményeinek megfelelően fejlődjen, ellentétben a hagyományos informatikai rendszerekkel, amelyeket csak meghatározott folyamatokra és célokra fejlesztettek ki.

1. háttérmagyarázat: A vámügyi reform dióhéjban

A reform célja, hogy a vámuniót szabályozó költséghatékonyabb és eredményesebb együttműködési keretet hozzon létre, amely **az uniós vámhatóságok közötti, valamint a vámhatóságok és a vállalkozások közötti új partnerségen** alapul, és amelynek két átfogó célkitűzése van:

- i. a közigazgatási szervek és a vállalkozások **megfelelési költségeinek csökkentése** egyszerűsített és korszerűsített eljárások révén (4. fejezet);
- ii. annak lehetővé tétele az uniós vámhatóságok számára, hogy közös, uniós szintű kockázatkezelés és összehangoltabb ellenőrzések alapján **jobban védjék az EU és tagállamai pénzügyi és nem pénzügyi érdekeit, valamint az egységes piacot** (5. fejezet).

Ez a két célkitűzés elválaszthatatlanul összekapcsolódik: minél jobban megerősítjük az ellenőrzési képességet, annál jobban egyszerűsíthetők az eljárások. Minél egyszerűbbek az eljárások, annál több erőforrás szabadítható fel az illegális kereskedelem kezelésére. E törekvés megvalósítása érdekében a reform két kulcsfontosságú támogató eszköz, nevezetesen az uniós vámhatóság és az uniós vámügyi adatközpont létrehozását javasolja.

Az **uniós vámhatóság** fő feladata (lásd még: 5. háttérmagyarázat) az EU-ban jelenleg elszórt **szakértelem és kompetenciák összevonása**, valamint az uniós tagállamok vámhatóságainak irányítása, koordinálása és támogatása. Ez lehetővé teszi az ellátási lánc megerősített felügyeletét, amelynek keretében a vámhatóságok uniós és nemzeti szinten **egységesen lépnek fel** az EU külső áruforgalmi határának ellenőrzése során.

Az új **uniós vámügyi adatközpont** (lásd még: 3. háttérmagyarázat) a vámunió arca és motorja lesz, és előfeltétele a felügyelet megerősítésének és az eljárások egyszerűsítésének. Idővel integrálja és felváltja majd a meglévő vámügyi informatikai infrastruktúrát, és egyszersmind javítani fogja a kapcsolódó szakpolitikai területekkel való interoperabilitást is (lásd még a 6. fejezetet). Ezáltal az EU és tagállamai a jelenlegi helyzethez képest **több**

milliárdos informatikai fejlesztési és karbantartási költséget fognak megtakarítani évente²⁴.

A gazdasági szereplők megfelelési költségei a jövőben az egyszerűsített eljárásoknak köszönhetően évente mintegy 2,7 milliárd EUR-val csökkennek. Emellett a reform az adó- és vámcsalások csökkentése, valamint az alulértékelés kezelése révén több milliárd EUR további állami bevételt fog biztosítani az EU-ban. A testreszabott e-kereskedelmi rendszer szintén további bevételt fog eredményezni, amely a becslések szerint évi 1 milliárd EUR-t tesz majd ki.

4. EGYSZERŰBB VÁMELJÁRÁSOK – ÚJ PARTNERSÉG A VÁMHA-TÓSÁGOK ÉS A VÁLLALKOZÁSOK KÖZÖTT

A reform az egyszerűsítések három rétegére terjed ki: Az intézkedések első csoportja csökkenteni fogja az alakiságokat valamennyi gazdasági szereplő számára, anélkül azonban, hogy csökkentené a vámhatóságok ellenőrzési képességeit. Az egyszerűsítések második köre csak a bizalmi alapon ellenőrzött („Trust and Check”) gazdasági szereplők kiválasztott csoportjára lesz alkalmazandó, az *engedélyezett gazdálkodók (AEO)*²⁵ meglévő koncepciójára építve és továbbfejlesztve azt. Végezetül a reform testre szabott vámrendszert vezet be az e-kereskedelem vonatkozásában, abból a célból, hogy csökkentse az e-kereskedelem bonyolításához kapcsolódó megfelelési költségeket, és teljes átláthatóságot biztosítson a fogyasztók számára. A reform általános vezérelve az átláthatóság: minél átláthatóbbak a gazdasági szereplők az ellátási láncokkal kapcsolatban, annál kevesebb beavatkozásra van szükség a gyakorlatban. Ez olyan, alapvető változást jelent a vámhatóságok és a vállalkozások közötti kapcsolatban, amely csökkenteni fogja az adminisztratív formalitásokat és a szükségtelen bürokráciát, miközben növeli a kockázatkezelési képességeket.

2. háttérmagyarázat: Jelentős egyszerűsítések a vállalkozások és a hatóságok számára

A reform legfontosabb egyszerűsítései a következők:

- **Egységes uniós felület.** A vámügyi adatokat csak az uniós vámügyi adatközpontnak kell benyújtani, szemben a jelenleg EU-szerte működő 111 különböző rendszer több interfészével. Mivel az információk az ellátási láncra vonatkozó stabil adatokból származnak, több szállítmány esetében csak egyszer kell benyújtani az alátámasztó okmányokat. A szabványosított nyilatkozatok benyújtására vonatkozó kötelezettség megszűnik, és helyébe az érintett szereplők azon kötelezettsége lép, hogy időben rendelkezésre bocsássák a vonatkozó információkat. Ily módon a követelményeknek megfelelő áruk bármiféle vámbeavatkozás nélkül áramolhatnak²⁶.
- **Egyablakos vámügyintézési rendszer.** A bizalmi alapon ellenőrzött („Trust and Check”) gazdasági szereplőknek *egyetlen* vámigazgatással kell majd együttműködniük, miközben Unió-szerte tevékenykednek. Ahelyett, hogy akár 27, különböző gyakorlatokat alkalmazó nemzeti vámigazgatással kellene kapcsolatot tartaniuk, a gazdasági szereplők a letelepedési helyükön illetékes egyetlen vámigazgatási szervvel fognak információkat cserélni, amit az uniós vámügyi adatközpont segít elő. Ez a megközelítés 2035-ben – alapos felülvizsgálatot követően – valamennyi gazdasági szereplőre kiterjeszthető lenne.

²⁴ Az előnyök és a költségmegtakarítások még jelentősebbek az adatközpontok összehangolatlan nemzeti kiépítésére vonatkozó alternatív forgatókönyvhöz képest, amelynek megvalósítása tovább fragmentálná a vámuniót.

²⁵ Az AEO-státusz a vámigazgatási szervek által kiadott hitelesített szabványos engedély. Igazolja, hogy a gazdálkodó eleget tett bizonyos előírásoknak, például a biztonsággal és védelemmel, a vámszabályok betartásával és a fizetőképességgel kapcsolatban.

²⁶ Nem tartoznak ide a korlátozások alá eső áruk.

- **Egyszerűbb és átláthatóbb e-kereskedelmi importfolyamatok.** A jövőben a platformok az általuk értékesített áruk importőreinek fognak minősülni, és ezeket az értékesítéseket jelenteniük kell a vámhatóságoknak. Ez teljes átláthatóságot biztosít az uniós polgárok számára, akiket így majd nem fenyegeti többé annak a kockázata, hogy váratlan megfelelési díjakat kell fizetniük a postai vagy gyorspostai szolgáltatók számára.
- **Egyszerűsített négykategóriás módszer a kis értékű árukra vonatkozó vámok kiszámítására.** A reform új rendszert vezet be a kis értékű küldeményekre vonatkozóan, amely jelentősen leegyszerűsíti a kis értékű áruk osztályozását és értékelését, anélkül, hogy joghézagokat teremtené a csalás tekintetében. Ez lehetővé teszi a legfeljebb 150 EUR értékű árukra vonatkozó, jelenleg vám- és héacsalások forrásául szolgáló vámmentesség megszüntetését.

A vámeljáráások a nemzetközi kereskedelem összetett realitását tükrözik, amely számos szereplőt foglal magában, például beszállítókat, kereskedőket, szállítmányozókat és szolgáltatókat. Jelenleg minden egyes áruszállítmányra vonatkozóan – annak méretétől függetlenül – több vám-árnyilatkozatban gyűjtenek információkat, különböző szakaszokban: belépés vagy kilépés előtt, érkezéskor, átmeneti megőrzés és az áru vámeljáráshoz alá vonása céljából. A nyilatkozattevőknek akár 27 különböző nemzeti informatikai környezetet is ismerniük kell. Előfordulhat, hogy az áruk származásával vagy előállításával kapcsolatos alátámasztó okmányokat is be kell nyújtaniuk azok jellegétől függően, például amikor az érintett áruk előállítása az uniós tiltó és korlátozó jogszabályok megsértésének kockázatával járhat (példaként említhetők az erdő földrajzi helymeghatározására vonatkozóan az erdőirtás elleni küzdelem érdekében benyújtandó okmányok vagy a kényszermunka miatt elítélt gyártókkal kapcsolatos adatszolgáltatás). Az alakiságok és a különböző folyamatok adminisztratív terheket jelentenek, és kereskedelem számára költségekkel járnak.

Ugyanakkor a vámhatóságok csak akkor érvényesíthetik a szabályokat, ha előre tudják, hogy mely áruk indulnak vagy érkeznek, és eldönthetik, hogy szükség van-e beavatkozásokra és ellenőrzésekre, és ha igen, hol. Egy ideális világban ezért a megfelelő kereskedelmi forgalomra vonatkozó eljárások egyszerűek, hozzáférhetők és teljes mértékben automatizáltak lennének. A vámhatóságok ilyen körülmények között képesek lennének erőforrásaikat a kockázatok jobb kezelésére és az ellenőrzések legkevésbé zavaró módon történő elvégzésére összpontosítani. Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, lehetővé kell tenni, hogy a vámhatóságok – a rendelkezésükre álló információkra támaszkodva – az általános ellátási láncok problémáira és kockázataira összpontosíthassák figyelmüket annak vizsgálata helyett, hogy az egyes szállítmányok megfelelnek-e az eljárási követelményeknek. Jelen vámügyi reform ezért megerősíti a vámhatóságok azon képességét, hogy felügyeljék az ellátási láncokat és szükség esetén beavatkozzanak (lásd még az 5. fejezetet). Az egyéb releváns adatbázisokkal való interoperabilitás, amely lehetővé teszi az olyan kapcsolatokat, mint az uniós egyablakos vámügyi tanúsítványcsere-rendszer és a digitális termékútlevelek nyilvántartása²⁷ közötti kapcsolatok, fontos szerepet fog játszani a vám- és végrehajtási ellenőrzések megkönnyítésében azáltal, hogy elektronikus formában szabványosított információkat bocsát rendelkezésre.

3. háttérmagyarázat: Az EU vámügyi adatközpontja – az ipari adatok forradalmának felkarolása

Az uniós vámügyi adatközpont lesz a vámunió arca és motorja. Összegyűjti, feldolgozza, összekapcsolja és tárolja az összes releváns adatot, ezáltal újradefiniálja az információk

²⁷ Ahogyan az a fenntartható termékek környezettudatos tervezésére vonatkozó követelmények megállapítási kereteinek létrehozásáról és a 2009/125/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló rendeletre irányuló javaslatban szerepel (COM(2022) 142 final).

szolgáltatásának, vámfelügyeleti célokra történő felhasználásának és partnerhatóságokkal való megosztásának módját. Emellett uniós szintű kockázatelemzést is végez majd. Az uniós vámügyi adatközpont a következők kulcsfontosságú támogatója és előfeltétele:

- **Az egyszerűsített eljárások**, valamint a vállalkozások és a hatóságok **megfelelési költségeinek csökkentése**. A vámhatóságok – ahelyett, hogy több nemzeti rendszerhez csatlakoznának – közvetlenül az uniós vámügyi adatközponthoz csatlakozva kaphatnak információkat. Ez lehetővé teszi a többszöri bejelentést, valamint azt, hogy az állandó információkat egyszer nyújtsák be, és a későbbi behozatalhoz vagy kivitelhez ismételt felhasználják.
- **Az ellenőrzési ajánlásokat alátámasztó közös, uniós szintű kockázatelemzés**, amely központosított adatokon alapul, hatékonyabban és eredményesebben védi az EU külső áruforgalmi határait (5. fejezet). Az uniós vámügyi adatközpontnak nyújtott információkat uniós és nemzeti kockázatelemzéshez fogják felhasználni. Az uniós vámhatóságokon kívül a nemzeti hatóságok, valamint a Bizottság, az OLAF, az Európai Ügyészség (EPPO) és bizonyos feltételek mellett az Europol és a Frontex fognak hozzáféréssel rendelkezni az uniós vámügyi adatközponthoz, ami jelentősen erősíteni fogja elemzési képességeiket. Ez lehetővé teszi a kockázatok uniós szintű áttekintését, és azt jelenti, hogy a kockázatokat az egész EU-ban kezelni lehet, függetlenül attól, hogy az áruk hol lépnek be az uniós vámterületre, ezáltal támogatva az uniós és a nemzeti kockázatkezelést.

4.1. Egyszerűsítések valamennyi gazdasági szereplő számára

A jelenlegi rendszerben a vámalakiságok elvégzéséért általában a nyilatkozattevő felel, aki nem feltétlenül az importőr vagy az exportőr. Az új rendszerben minden egyes szállítmány **egyetlen gazdálkodóhoz kapcsolódik, aki felel a vámfizetésekért és a termékszabályok betartásáért**. Az importőrök és az exportőrök felelősek az alkalmazandó vámok és adók megfizetéséért, valamint a különböző eljárási és jogszabályi követelmények betartásának biztosításáért.

Ebben az **innovatív új partnerségben** a vállalkozások közvetlenül, egyetlen informatikai interfészen – az uniós vámügyi adatközponton – keresztül tudják majd benyújtani a vámhatóságoknak mindazokat az információkat, amelyeket a behozatalukra és a kivitelükre vonatkozóan általában szolgáltatniuk kell. Az áruk mozgatásában részt vevő különböző szereplők, például a szállítmányozók vagy a raktárüzemeltetők ugyancsak az új eszköz alkalmazásával rögzítik a vonatkozó adatelemeket. Hangsúlyt kap a kereskedelmi rendszerekből, internetes platformokról és egyéb forrásokból első kézből származó adatok gyűjtése, amit a harmadik felek adataira való támaszkodás és általában a vám eljárások visszaszorulása kísér. Az ellátási láncokra vonatkozó, rövid távon várhatóan nem változó állandó információkat elég egyszer benyújtani, és azokat a későbbi behozatalokhoz vagy kivitelhez újra fel lehet használni. Idővel ez oda fog fejlődni, hogy lehetővé váljon a vállalkozások ellátási láncának és tevékenységeinek teljes körű áttekintése.

Ez a partnerség nem teremt olyan új joghézagokat, amelyeket a bűnözői tevékenységek ki tudnának használni: a vámhatóságok minden szükséges valós idejű információval rendelkezni fognak arról, hogy mely áruk és mikor érkeznek (lásd még az 5. fejezetet). Az ellátási láncra vonatkozó jobb adatok gyűjtése és a határokon átnyúló csalás elleni küzdelmet szolgáló uniós szintű kockázatelemzés bevezetése meg fogja erősíteni a vámügyi kockázatelemzést, amely bizonyos feltételek mellett felhasználható más uniós ügynökségek – köztük az Europol és a Frontex – által saját hatáskörükön belül kidolgozott fenyegetésvértékelési elemzésekhez. A vámhatóságok átfogó képet fognak kapni a folyamatban lévő kereskedelmi ügyletekről és az ellátási láncokról. A partnerhatóságokkal

együtt bármely adott szállítmánnyal összefüggésben beavatkozhatnak a berakodás előtt, belépéskor, szállítás közben vagy a rendeltetési helyen végzett kockázatelemzés alapján.

4.2. Egyszerűsítések a bizalmi alapon ellenőrzött („Trust and Check”) gazdasági szereplők számára

Az úgynevezett „Trust and Check” státuszt elnyerő gazdasági szereplők kis csoportja még nagyobb mértékű egyszerűsítések előnyeit fogja élvezni, amelyek minimálisra csökkentik a papírmunkát és az alakiságokat²⁸. Az átlátható kereskedelmi forgalom a jövőben „zöld sávokon” keresztül, hivatalos vámügyi interakciók nélkül és adminisztratív terhektől mentesen bonyolódhat, míg a vámhatóságok csak akkor kérnek majd ellenőrzést, ha az szükséges. A „Trust and Check” gazdasági szereplők koncepciója a jelenlegi engedélyezett gazdálkodói státuszra épül, de egyszersmind korszerűsíti és meg is erősíti azt. Az engedélyezett gazdálkodókhoz hasonlóan a „Trust and Check” gazdasági szereplőknek is meg kell felelniük számos olyan kritériumnak, amelyek célja annak biztosítása, hogy *megbízható* gazdasági szereplők legyenek; ilyen követelmény például az, hogy ne szerepeljenek a bünygyi nyilvántartásban, továbbá a műveleteik és ellátási láncuk magas szintű ellenőrzése, valamint a fizetőképesség. Emellett elektronikus rendszert kell működtetniük, amely az uniós vámügyi adatközponton keresztül valós idejű adatokat tesz elérhetővé a szállítmányaik mozgásáról és az összes vonatkozó követelménynek való megfelelésükről.

Mivel az uniós vámhatóságoknak **teljes körű áttekintésük lesz e „Trust and Check” gazdasági szereplők ellátási láncáról**, a vámhatóságok felhatalmazhatják őket arra, hogy bizonyos feltételek mellett önellenőrzéssel ellenőrizzék áruik megfelelőségét, a vámhatóságok nevében átengedjék az árukat és rendszeresen megfizessék a vámokat anélkül, hogy szállítmányonként benyújtanák az ügyletalapú vám-árunyilatkozatokat. A vámhatóságoknak folyamatosan módjukban fog állni az, hogy kockázatelemzést végezzenek és ellenőrizzék az információkat, és szükség esetén ellenőrzést kérhetnek. A kapott információk minősége, koherenciája és pontossága lehetővé fogja tenni a gazdálkodó megbízhatóságának nyomon követését. Szükség esetén a vámhatóságok visszavonhatják vagy felfüggeszthetik a bizalmi alapon történő ellenőrzés engedélyezését, ha a „Trust and Check” gazdasági szereplők már nem felelnek meg az engedélyezés kritériumainak, vagy ha kötelességzegés történt.

4.3. Testre szabott vámrendszer az e-kereskedelem vonatkozásában

A héa sikeres korszerűsítésére²⁹ építve a reform testre szabott vámrendszert hoz létre az e-kereskedelem vonatkozásában³⁰. Az uniós tagállamok már 2017-ben megállapodtak abban, hogy 2021-től megszüntetik a legfeljebb 22 EUR értékű importált árukra vonatkozó héamentességet annak érdekében, hogy a héaszabályokat hozzáigazítsák a termékek távértékesítésének realitásaihoz, amelyek az e-kereskedelem rendkívüli növekedéséből fakadnak. E reform előtt az e-kereskedelem jelentős vakfolt volt. A kis értékű árukat nem jelentették be a vámhatóságoknak, ami az ellátási lánc felügyeletének teljes hiányát eredményezte. 2021 júliusa óta minden importált áru héaköteles és digitális vám-árunyilatkozat tárgyát képezi. Ide tartoznak azok az áruk is, amelyek értéke legfeljebb 150 EUR, és amelyekre jelenleg nem kell vámot fizetni.

²⁸ Ezzel szemben a berakodást és az érkezést megelőző bizonyos minimális szintű információszolgáltatásra vonatkozó kötelezettségnek továbbra is fenn kell maradnia.

²⁹ 19. lábjegyzet. Lásd még a héára vonatkozó [uniós jogszabályokat \(europa.eu\)](https://europa.eu).

³⁰ Az új szabályok kellően figyelembe fogják venni a WTO keretében folytatott többoldalú tárgyalásokat, illetve a Japánnal, Koreával és Szingapúrral kötött digitális partnerségeket.

Új eljárások kerülnek bevezetésre a jelenlegi rendszer további egyszerűsítése és e rendszernek az e-kereskedelemre vonatkozó héaszabályokkal való összehangolása érdekében. Mivel a vámhatóságok nem rendelkeznek a határokon átnyúló e-kereskedelemre vonatkozó nemzetközi kereskedelmi szabályok megfelelő érvényesítéséhez szükséges eszközökkel, **a digitális platformok fognak „vélelmezett importőrnek” minősülni** (a fogyasztók helyett), és minden vámalakíságért és fizetésért ők lesznek felelősek. A vámokat az értékesítés pillanatában számítják fel, és befizetik azokat az érintett tagállamoknak, ahogyan azt a héa esetében már most is teszik³¹.

Ezenkívül a felülvizsgált Közös Vámtarifa egyszerűsített módszert fog tartalmazni a fogyasztóknak távértékesítés útján értékesített **kis értékű árukra alkalmazandó behozatali vámok kiszámítására**. Az uniós vámügyi adatközpont használatával együtt ez az egyszerűsített módszer várhatóan ellensúlyozni fogja az e-kereskedelmi rendszer adminisztratív költségeinek potenciális növekedését. **Négyszintű kategóriarendszeren** fog alapulni, ahol az egyes kategóriákhoz tartozó értékvám³² mértéke a következőképpen alakul: 5 % (pl. játékok, háztartási cikkek esetében), 8 % (pl. selyemtermékek, üvegárúk esetében), 12 % (pl. evőeszközök, elektromos gépek esetében) vagy 17 % (pl. lábbelik esetében). Ez egyszerűsíteni fogja a szabályokat, hasonlóan a nemzetközi partnerek, például Kanada³³ által már alkalmazott gyakorlathoz, ugyanakkor bezár egy joghézagot, amely jelenleg legalább 1 milliárd EUR bevételkiesést okoz az uniós költségvetések számára.

Mivel a vámhatóságok releváns információkat kapnak majd a platformtól az összes értékesítésről, **az új szabályok azt is lehetővé fogják tenni a vámhatóságok számára, hogy jobban érvényesítsék a termékekre vonatkozó követelményeknek való megfelelést.** Ha a vámhatóság problémával szembesül egy adott csomag kapcsán, tovább vizsgálhatja, hogy elszigetelt esetről vagy rendszerszintű problémáról van-e szó. Emellett a vámhatóságok hozzájárulhatnak a **digitális szolgáltatásokról szóló jogszabályba**³⁴ foglalt új felelősségi szabályok érvényesítéséhez.

Végezetül az új szabályok tisztázni fogják a behozatali eljárással kapcsolatos felelősségi köröket, ezáltal növelve az e-kereskedelem átláthatóságát. Ez megvédi majd az uniós polgárokat az olyan kellemetlen meglepetésektől, mint a váratlan költségek és a megterhelő vámalakíságok. A fogyasztók számára átlátható lesz az online vásárlás teljes költsége, és azt egy lépésben fizetik meg, ahogyan azt a héa esetében már most is teszik. Emellett nagyobb lesz a bizalmuk abban, hogy az általuk vásárolt termékek nem károsítják sem őket, sem pedig a környezetet, ami arra ösztönzi a vállalkozásokat, hogy fenntartható módon termeljenek.

5. AZ ELLÁTÁSI LÁNC FELÜGYELETE MINT GEOSTRATÉGIAI KÉPESSÉG – AZ ÁRUKKAL KAPCSOLATOS KOCKÁZATOK UNIÓS HATÁRON TÖRTÉNŐ KEZELÉSÉNEK ÚJ MEGKÖZELÍTÉSE.

4. háttérmagyarázat: Az új uniós kockázatkezelési keret kulcsfontosságú képességei

A reform új irányítási keretet vezet be az uniós kockázatkezeléshez, amelyben szerepet kapnak a tagállamok, a Bizottság, az új uniós vámhatóság (lásd még: 5. háttérmagyarázat),

³¹ A platformok feladata lesz továbbá annak biztosítása, hogy a távértékesítők a kiterjesztett gyártói felelősség hatálya alá tartozó áruk tekintetében nyilvántartásba legyenek véve a gyártói felelősségi szervezeteknél, hogy egyenlő versenyfeltételek érvényesüljenek az egyéb eladók viszonylatában.

³² „Az importált szolgáltatások vagy áruk értékének százalékában, nem pedig azok tömege vagy darabszáma alapján kivetett vám.”

³³ Lásd: https://www.wto.org/english/tratop_e/msmes_e/canada_sept21_e.pdf

³⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet) (EGT-vonatkozású szöveg) (HL L 277., 2022.10.27., 1. o.).

valamint a piacfelügyeleti és más érintett hatóságok is. Fontos, hogy az új irányítási keretet a vállalkozásokkal kialakított új partnerség támasztja alá.

A reform négy olyan képességet hoz létre, amelyek kulcsfontosságúak az EU közös áruforgalmi határának védelmét szolgáló kockázatkezelés megvalósításához:

1. az **új uniós vámhatóság központi kockázatelemzési képessége**, amely kiaknázza az **uniós vámügyi adatközpontban** található új, gazdag adatkészleteket;
2. olyan mechanizmus, amely biztosítja a **kockázatkezelés és az ellenőrzések összehangoltabb végrehajtását** az EU közös áruforgalmi határain;
3. az egységes piacot és a vámuniót irányító **különböző hatóságok közötti együttműködés kerete**;
4. a **kockázatok rangsorolására vonatkozó közös álláspont** kialakításának folyamata.

A szükségletek és az erőforrások kiegyensúlyozása érdekében a vámellenőrzések nagyrészt automatizált és célzott kockázatkezelésen alapulnak. A tagállamok jelenleg nemzeti adatokat felhasználó nemzeti rendszereket alkalmaznak ehhez, az ellátási lánc uniós szintű felügyelete nélkül. Jelenleg sem a Bizottság, sem a tagállamok nem rendelkeznek a kockázatkezelési és az ellenőrzési célok szempontjából szükséges, teljes uniós szintű áttekintéssel a szállítmányokról, a gazdasági szereplőkről vagy az ellátási láncokról.

A Számvevőszék strukturális kihívásokat és hiányosságokat állapított meg az EU pénzügyi érdekeinek érvényesítését akadályozó **pénzügyi kockázatok** kezelése terén. Az EU-ban a kockázatkezelés *nem rendelkezik olyan fontos jellemzőkkel, mint például: az egész EU-ra kiterjedő elemzés, amely az összes uniós importból származó adatokon alapul; megfelelő adatbányászati technikák; és megfelelő módszerek az e-kereskedelemből eredő, a behozatalt érintő pénzügyi kockázatok kezelésére; ezenkívül a vámellenőrzések tagállamok általi egységes alkalmazására van szükség annak megakadályozása érdekében, hogy a csalárd importőrök alacsonyabb szintű ellenőrzés alá vont határátkelőhelyeket célozzanak meg.*

A vámhatóságok még kevésbé vannak felkészülve a **nem pénzügyi kockázatok** kezelésére: a jelenlegi kockázatkezelési keret nem veszi megfelelően figyelembe azon uniós jogszabályok növekvő számát és összetettségét, amelyek előírják a vámhatóságok számára az importtermékek megfelelőségének ellenőrzését. A kapcsolódó szakpolitikákkal való szinergiák továbbra is kiaknázatlanok. Nincs közös megközelítés a nem pénzügyi kockázatok rangsorolására. Ehelyett a kockázatokat jelenleg strukturálatlan és esetleges módon rangsorolják, ami 27 különböző nemzeti megközelítéshez vezet az uniós áruforgalmi határ ellenőrzésében, és megnyitja az utat az átirányítás, a kijátszás és a csalás előtt.

Egyszerűen fogalmazva, az **EU vámuniója nem rendelkezik hatékony uniós kockázatkezelési kerettel**, amely megvédené az uniós áruforgalmi határt. A holisztikus uniós kockázatkezelési keret fogalmi alapját öt vezérelv képezi, amelyek közös szabványokra törekednek, ugyanakkor figyelembe veszik a sajátos nemzeti/regionális/ágazati jellemzőket:

1. **testre szabott kockázatkezelés**, amely magában foglalja a központi elvek és a nemzeti/regionális/ágazati sajátosságok közötti egyensúly megteremtését, valamint a nem pénzügyi és pénzügyi kockázatok kezelését;
2. **dinamikus kockázatkezelés**, a folyamatosan változó kockázati környezethez és felderítési eszközökhöz való alkalmazkodás révén;
3. **inkluzív kockázatkezelés**, amely a más hatóságokkal, valamint a „Trust and Check” gazdasági szereplőkkel való együttműködésre épül;
4. **adatközpontú kockázatkezelés**, az összes rendelkezésre álló adat hatékony és átfogó kihasználásával;

5. hatékony kockázatkezelés, amely biztosítja a vámellenőrzések összehangoltabb alkalmazását az egységes külső határon.

A tagállamok között nincsenek vámhatárok, és az egy adott vámtisztviselő által végzett ellenőrzések valamennyi tagállamot kiszolgálják. A bizonyos kockázatokhoz kapcsolódó ellenőrzések intenzitására vonatkozó döntés – például az Oroszországgal szembeni szankciók végrehajtása – az egész EU-ra kihat. Az uniós kockázatkezelésnek ezért a **27 tagú EU közös kockázati rangsorolásán** kell alapulnia. A pénzügyi kockázatok tekintetében a Bizottság már meghatározott bizonyos kiemelt ellenőrzési területeket és közös kockázati kritériumokat, amelyeket a tagállamoknak kell végrehajtaniuk. A vámhatóságok által kezelendő nem pénzügyi kockázatok számának növekedése nyomán ez a reform hasonló folyamatot vezet be a nem pénzügyi kockázatok tekintetében. Ez a kockázati rangsorolás iránymutatással szolgál majd az uniós vámhatóság számára (lásd még: 5. háttérmagyarázat) a működési kockázatok kezelésének uniós szintű végrehajtása során, valamint a tagállami vámhatóságok ellenőrzési döntéseihez. Mivel ez politikai kérdés is, a jövőben a Tanácsban a kockázatok mérlegeléséről és a prioritások meghatározásáról politikai szinten folytatott eszmecsere tárgyát képezheti.

Tekintettel a nem pénzügyi kockázatok különböző típusaira (biztonsági, védelmi, környezetvédelmi stb. kockázatok), a leghatékonyabb végrehajtási stratégia az ágazati jogszabályok jellegétől függ. Valamennyi nem pénzügyi kockázat esetében nagy szükség van a **vámhatóságok és a nem vámügyi hatóságok** (pl. piacfelügyeleti hatóságok, büntetőhatóságok, határigazgatási hatóságok és adóhatóságok) **közötti szorosabb stratégiai és operatív együttműködésre**. Az ilyen koordinációnak inkluzívabb és holisztikusabb szakpolitikai döntéshozatallal kell kezdődnie, és a döntéshozatal korai szakaszaitól kezdve figyelembe kell vennie az érintett hatóságok szerepét és a köztük kialakítható szinergiákat. Ezáltal a várakozások szerint meg fog nyílni az út a termékszabványok egységes piacon való érvényesítésére irányuló stratégiaibb megközelítés alkalmazása előtt. Ezt a stratégiai megközelítést operatív szinten ki kell egészíteni adatmegosztással és közös kockázatelemzéssel³⁵. Az uniós vámügyi adatközpont az uniós egyablakos vámügyintézési környezetre (EU CSW) és az új importellenőrzési rendszerre (ICS 2) építve lehetővé fogja tenni az adatok oly módon történő közös felhasználását, amely túlmutat az engedélyek automatizált keresztellenőrzésén vagy a dokumentumok cseréjén, azzal a céllal, hogy közös kockázatkezelési stratégiák jöjjenek létre. Ezt kiegészíti a digitális termékútlelvel bevezetése azáltal, hogy lehetővé teszi a termékek egyedi, tételekénti vagy modellalapú digitális azonosítását, továbbá hozzáférést biztosít a származásukra és a veszélyes anyagok vagy kritikus fontosságú nyersanyagok jelenlétére vonatkozó adatokhoz, valamint a termékek összetételére és fenntarthatóságára vonatkozó egyéb információkhoz. Ezenkívül a más illetékes hatóságok által korlátozás alá eső vegyi anyagokra vagy valamely tagállamban észlelt, nem megfelelő ellátási láncokra vonatkozóan szolgáltatott információk közvetlenül beépülhetnek a közös kockázatelemzésbe, javítva az összes tagállam ellenőrzési döntéseihez szükséges hírszerzési információkat³⁶.

³⁵ Ennek a különböző területek közötti együttműködésnek a megkönnyítése érdekében az uniós vámügyi adatközpont létrehozása az európai interoperabilitási kerettel (COM(2017) 134 final) és a Bizottság által az interoperabilis Európaról szóló jogszabály tervezetében (COM(2022) 720 final) javasolt kapcsolódó együttműködési kerettel szoros összhangban fog megtörténni.

³⁶ Például az Európai Vegyianyag-ügynökség (ECHA) adatbázisához való közvetlen hozzáférés lehetővé tenné az érvényes nyilvántartási szám meglétének ellenőrzését minden olyan anyag esetében, amelyet egy jogi személy 1 tonna vagy annál nagyobb mennyiségben gyárt vagy importál. Ilyen nyilvántartásba vétel nélkül a forgalomba hozatal nem engedélyezett. Hasonlóképpen, az ECHA adatbázisához való hozzáférés lehetővé tenné a vámhatóságok számára az engedélyezési határozatok ellenőrzését azokban az esetekben, amikor a Bizottság mentességet adott a REACH-jogszabályok által tiltott anyagok tekintetében. Jelenleg a vámhatóságok gyakran szembesülnek problémákkal ezen információk ellenőrzése során, mivel az engedélyezési határozatok címzettje a felhasználó, nem pedig az anyag importőre.

5. háttérmagyarázat: Az uniós vámhatóság feladatai

Először is, az uniós vámhatóság központi szinten összesíti a vámügyi szakértelmet az uniós kockázatkezelés végrehajtása érdekében, kockázatelemzési célokra felhasználva az uniós vámügyi adatközpontban található, folyamatosan frissített bőséges adatokat. Ezen elemzés alapján az uniós vámhatóság **ellenőrzési ajánlásokat** ad ki a nemzeti vámhatóságoknak, amelyeket a vámhatóságoknak alkalmazniuk kell, vagy meg kell indokolniuk, ha nem alkalmazzák őket. A **közös kockázatkezelés**, amely a gyakorlatban a vámellenőrzések összehangoltabb alkalmazásaként jelenik meg, hozzá fog járulni az áruforgalom valódi közös külső határának megteremtéséhez. Ez kulcsfontosságú lesz az egységes piac integritását aláásó elterjedt gyakorlat, a „határok közötti válogatás” (border shopping) elleni küzdelemben; e gyakorlat abból áll, hogy a kereskedők az EU külső határának leggyengébb láncszemét célozzák meg annak érdekében, hogy a tiltott termékek bejuthassanak az egységes piacra. **Az uniós és a nemzeti kockázatkezelés tájékoztatással szolgál egymásnak és erősíti egymást.** A nemzeti vámhatóságok továbbra is az adott tagállam kockázati profiljához igazított nemzeti kockázatelemzést és -kezelést végeznek az uniós vámügyi adatközpont és az általa támogatott együttműködési hálózatok által biztosított, jelentősen javított hírszerzési információk alapján.

Másodszor, az Európai Unió vámhatósága fogja koordinálni az operatív válságkezelést. Az uniós vámhatóság az alkalmazandó uniós jogszabályok alapján protokollokat és eljárásokat dolgoz ki a különböző válságforgatókönyvekre vonatkozóan, és biztosítja azok alkalmazását. Az egységes piac integritásának megőrzésével megbízott **nem vámügyi hatóságok** (pl. piacfelügyelet, bűnüldöző hatóságok, köztük az Europol) **központi vámügyi tárgyalópartnere** szintén az uniós vámhatóság lesz³⁷. Míg az uniós vámügyi adatközpont elérhetővé teszi az informatikai és alátámasztó adatokat, integrálva az olyan innovatív adatforrásokat, mint a digitális termékútlevelel, az uniós vámhatóság biztosítja az érintett szervekkel, köztük az uniós ügynökségekkel, például az Europollal és a Frontexszel való operatív együttműködést és koordinációt. E két feladat között erős szinergiák vannak, mivel az EU új kockázatkezelési képessége az Európai Unió vámhatóságán belül lehetővé fogja tenni a válsággal kapcsolatos kockázatok gyorsabb, hatékonyabb és átfogóbb, célzott kezelését, valamint a jelenleg lehetségesnél erősebb, több ügynökségre kiterjedő együttműködést.

Harmadszor, a Bizottság megbízhatja az uniós vámhatóságot az uniós vámügyi adatközpont kifejlesztésével és karbantartásával, valamint – idővel – a meglévő vámügyi informatikai rendszerek migrálásának és integrációjának felügyeletével. Ezen túlmenően, amennyiben helyénvalónak ítéli, a Bizottság átruházhatja az uniós költségvetésből finanszírozott jövőbeli vámügyi programok végrehajtását.

6. A REFORM IDŐRENDI ÁTTEKINTÉSE

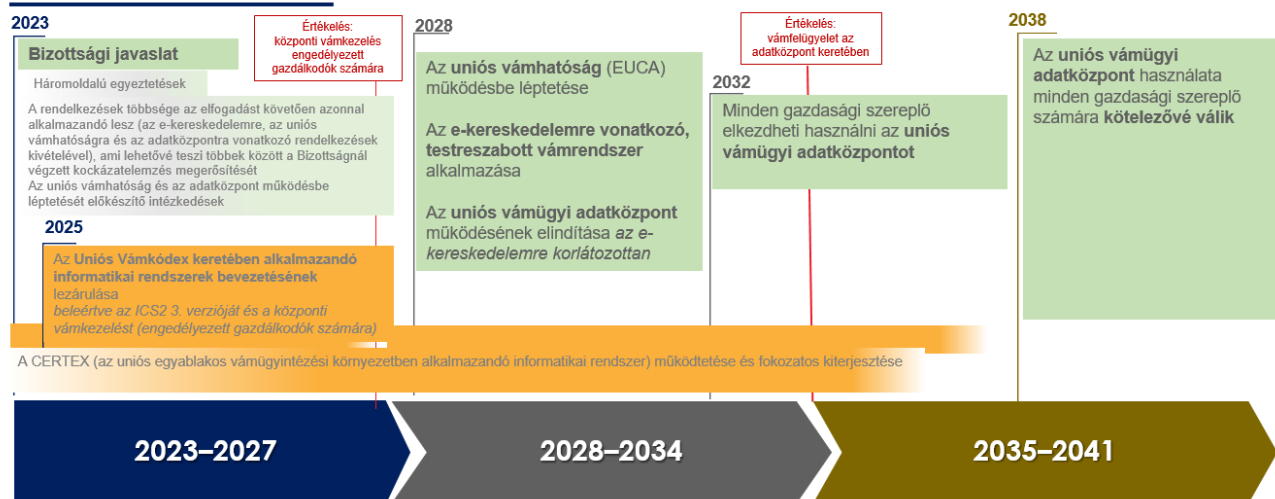
A reform az elkövetkező 10–15 év során fokozatosan valósul meg. Ez biztosítani fogja a 2016. évi reform megszilárdítását, mielőtt az új modell előnyei fokozatosan, a vámügyi műveletek megzavarása nélkül érvényre jutnak. Bár az új Uniói Vámkódexről szóló rendelet néhány kulcsfontosságú rendelkezése már rövid idővel az elfogadás után alkalmazandó lesz, átmeneti időszak áll majd rendelkezésre, amelynek során a jelenlegi gyakorlatok némelyike folytatódni fog.

³⁷ Meg fogja erősíteni továbbá az együttműködést a bűncselekményeket kivizsgáló és/vagy a nyomozásokat támogató hatóságokkal, valamint a Frontexszel, amelynek feladata a határokon átnyúló bűnözés felderítése, megelőzése és az ellene folytatott küzdelem az EU külső határain.

Az uniós vámügyi adatközpont kifejlesztésére és bevezetésére fokozatosan kerül sor, egyes meglévő vámügyi informatikai rendszerekre építve, illetve integrálva más meglévő informatikai rendszereket és a digitális termékútlevélet; ideértendők azok a rendszerek is, amelyeket az Unió Vámkódex folyamatban lévő informatikai reformja keretében kell végrehajtani. Az uniós vámügyi adatközpont először a leglényegesebb elemeket tartalmazó formában jön létre, hogy segítsen a legsürgetőbb kérdés, az e-kereskedelem kezelésében. Az e-kereskedelemre vonatkozó, testreszabott vámrendszer 2028-tól lesz alkalmazandó, amikor az uniós vámügyi adatközpont működése az első, korlátozott szakaszba lép. Második lépésként megkezdődik a már központosított vámügyi informatikai rendszerek³⁸ migrálása az uniós vámügyi adatközpontba, majd sor kerülhet a fennmaradó nemzeti informatikai rendszerek migrálására. A gazdasági szereplők 2032. január 1-jétől kezdenek meg az uniós vámügyi adatközpont használatát, és 2038. január 1-jétől kötelesek is lesznek erre.

Az uniós vámhatóság 2028. január 1-jén kezdi meg feladatainak ellátását, és a kockázat- és válságkezeléssel kapcsolatos feladatai tekintetében azonnal működőképes lesz. Hatályát fokozatosan ki fogja terjeszteni az EU vámügyi adatközpontjának kiépítésével összhangban, és a jövőben az e reformjavaslatban előírtakon túlmutató felelősségi körökkel is felruházható. A Bizottság szolgálatai 2028-ig folytatják kockázatkezelési tevékenységeiket, amelyek összhangban állnak a jelenlegi reformmal, és segítenek előkészíteni annak végrehajtását. Az olyan kulcsfontosságú infrastruktúrák kiépítése, mint az ICS2 és a vámügyi kockázatkezelési rendszer (CRMS2), valamint a Bizottságon belüli megerősített adatelemzési képességek – amellyel, hogy rövid távon segíteni fogják az EU vámuniójának jobb irányítását – azt is biztosítani fogják, hogy az uniós vámhatóság a kezdetektől fogva rendelkezzen a feladatai ellátásához szükséges eszközökkel.

Vámügyi reform – integrált ütemterv

7. A REFORMON TÚL – A VÁMRENDSZER GLOBÁLIS KORSZERŰSÍTÉSE

„A kereskedelempolitika felülvizsgálata – Nyitott, fenntartható és határozott kereskedelempolitika” című, 2021. évi bizottsági közlemény³⁹ a zöld és digitális kettős átállást az uniós kereskedelempolitika kulcsfontosságú pillérévé tette. Hasonlóképpen a

³⁸ Ezek a következőket foglalják magukban: CRMS2, ICS 2, EU CSW-CERTEX, CCI.

³⁹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A kereskedelempolitika felülvizsgálata – Nyitott, fenntartható és határozott kereskedelempolitika (COM(2021) 66 final).

vámrendszer korszerűsítése nem állhat meg az EU vámuniójának határainál. Az éghajlati vészhelyzet és az e-kereskedelem által támasztott kihívások természetüknél fogva globálisak, és világszerte szükségessé teszik a vámügyi együttműködés alapos felülvizsgálatát.

A multilateralizmus és a szabályokon alapuló kereskedelem a jövőben is az EU globális kereskedelmi stratégiájának központi eleme marad. Ezért a Kereskedelmi Világszervezet reformja továbbra is kulcsfontosságú prioritás az EU számára. Emellett 2021-ben az EU ambiciózus jövőképet dolgozott ki a Vámigazgatások Világszervezetének (WCO)⁴⁰ korszerűsítésére vonatkozóan. Az ipari adatok forradalmának támogatása és a fenntartható értékláncok előmozdítása révén ez a jövőkép beépült a WCO 2022–2025-ös stratégiai tervébe, ezáltal formálva a vámügyi reformról folytatott globális eszmecserét. A jövőben még többet kell tenni: a globális vámközösségnek strukturális gondolkodási folyamatot kell elindítania a Vámigazgatások Világszervezetének reformjáról annak érdekében, hogy a vámügy – az uniós vámreform példáját követve – világszerte stratégiai képességgé váljon a kettős átállás során.

Annak érdekében, hogy a világ vámrendszere megfeleljen a digitális kor követelményeinek, az EU és nemzetközi partnerei 2022-ben új „**WCO-adatstratégiát**” fogadtak el, amely egy „globális adatökoszisztéma” létrehozására irányul. Ehhez a vámügyi információk strukturált és átfogó cseréjére van szükség globális szinten, különös figyelmet fordítva ugyanakkor az üzleti titok és a személyes adatok védelmére. Az uniós vámügyi adatközpont követendő példaként fog szolgálni a Vámigazgatások Világszervezetének keretében megvalósítandó adatstratégia globális bevezetésében. A nemzetközi partnerek hasonló, interoperábilis adatkezelési rendszerek létrehozására való ösztönzése jelentősen erősíteni fogja a vámhatóságok képességét a globális ellátási láncok hatékony nyomon követésére és ellenőrzésére.

Emellett az EU-nak vezető szerepet kell vállalnia a globális zöld vámpolitika kialakításában. A globális vámrendszer számos területen támogathatja a **környezetvédelmi célkitűzéseket**. A vámigazgatások környezetbaráttá tétele⁴¹ mellett gondoskodni kell arról is, hogy az áruk osztályozásának a kettős átállás célkitűzéseivel összhangban történő korszerűsítése részét képezze a **harmonizált rendszerről szóló egyezmény**⁴² folyamatban lévő stratégiai felülvizsgálatának⁴³. A harmonizált rendszer (a továbbiakban: HR) szerinti osztályozás környezetbaráttá tételének lehetőségei a környezeti termékek jegyzékének kibocsátásától a HR szerkezetének megváltoztatásáig, sőt magának az osztályozásnak az új környezetvédelmi kritériumok alapján történő módosításáig terjednek. Egy ilyen felülvizsgálat hozzájárulhat a reziliencia megerősítéséhez és a zöld energiára való átállás szempontjából elengedhetetlen ágazatokban jelentkező potenciális ellátási kihívások kezeléséhez is. A környezeti termékek egységes osztályozása fontos alapot biztosítana az országok számára ahhoz, hogy gondosan kalibrálják az ezekre a termékekre vonatkozó vámokat és szabályozási intézkedéseket, és hatékony eszköznek bizonyulna az uniós kereskedelempolitika fenntarthatóságának megerősítéséhez a WTO-ban, a szabadkereskedelmi megállapodásokban és a szerepvállalás új formáiban, beleértve a nulla nettó partnerségeket is.

⁴⁰ A Vámigazgatások Világszervezete (WCO) kormányközi szervezet, amely olyan vámügyi kérdésekkel foglalkozik, mint például az áruosztályozás, az értékelés, a származási szabályok, az ellátási láncok biztonsága és a kereskedelmi eljárások egyszerűsítése.

⁴¹ Például az EU környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerében (EMAS) előírtakhoz hasonló, világszerte alkalmazandó szabványoknak a WCO égisze alatt történő kidolgozása révén.

⁴² A WCO várhatóan 2024-ben adja ki a HR lehetséges stratégiai felülvizsgálatáról készített feltáró tanulmányról szóló jelentését.

⁴³ A harmonizált rendszer a WCO által kidolgozott többcélú nemzetközi terméknómenklátúra. Az országok többsége ezt használja vámbesorolásuk alapjaként világszerte.

A többoldalú együttműködésen túl az EU kétoldalú kereskedelmi megállapodások alapján is együttműködik nem uniós országokkal. Az ilyen megállapodások kiterjedt uniós hálózata megkönnyítette a kereskedelmet, emellett a vámügyi együttműködésre vonatkozó kötelezettségvállalásokat is tartalmaz, amelyek kölcsönös előnyünkre szolgálnak azáltal, hogy elősegítik a törvényes kereskedelmet és azt, hogy a partnerországokkal közösen azonosítsuk a csalást, a csempészetet és a bűnözői tevékenységeket.

E megállapodások között azonban számos olyan is van, amelyik a nemzetközi ellátási láncok nyomon követésének és ellenőrzésének céljából a vámhatóságok rendelkezésére bocsátandó eszközök és információk szempontjából mára már elavult. Ma a partnerországok kérésére történik az információcsere. Az uniós vámügyi reform – különösen az uniós vámügyi adatközponton keresztül – meg fogja könnyíteni a vámügyi információk, sőt a kockázatra utaló jelzések szisztematikusabb cseréjét. A nemzetközi vámügyi együttműködés jövőbeli megközelítésének tükröznie kell a változó geopolitikai helyzetet és azt is, hogy biztosítani kell a kritikus ellátási láncokat, és ellenőrizni kell a kulcsfontosságú uniós szakpolitikák – például a szankciók – kijátszását.

8. KÖVETKEZTETÉS

Több mint fél évszázaddal létrehozása után a vámunió továbbra is az uniós integráció kulcsfontosságú pillére. Az egységes piac és a hozzá kapcsolódó, a zöld és digitális kettős átállásra irányuló szabályozási keret alapjául szolgál. A geopolitikában és a világgazdaságban a közelmúltban bekövetkezett drámai fejlemények megváltoztatták a globális kereskedelmet, és fokozták a vámunió, valamint a hozzá kapcsolódó szabályozási és irányítási keret korszerűsítésének szükségességét.

Ez a reform a legambiciózusabb és legátfogóbb kísérlet annak biztosítására, hogy a vámunió alkalmas legyen az elkövetkező évtizedek kihívásainak kezelésére, hogy az uniós vámhatóságok képesek legyenek arra, hogy a lehető legjobban szolgálják az EU-t, annak polgárait és vállalkozásait, valamint hogy valódi uniós vámunió jöjjön létre, amely egységesen lép fel.

Az uniós iparnak egyenlő versenyfeltételekre van szüksége, a polgárok és a fogyasztók pedig biztonságos termékeket, környezetvédelmi és szociális normákat szeretnének. A Bizottság ezért felszólítja a tagállamokat és az Európai Parlamentet, hogy mielőbb állapodjanak meg a ma előterjesztett javaslatokról annak érdekében, hogy a polgárok, a vállalkozások és a közigazgatási szervek teljes mértékben kiaknázhassák a hatékonyan igazgatott közös áruforgalmi határral rendelkező vámunióban való működés előnyeit.